

KOHORT ARAŐTIRMALARI

Tanım

- **Kohort** kelimesi; belli bir ortak özelliği olan kişiler (bir iř kolunda çalışanlar, bir okulda ğrenci olanlar, belli bir yılda doğanlar vb.) anlamına gelir.
- **Kohort araştırmalarında;** bir etkenle karşılaşan ve karşılaşmayan sağlam kişilerin belirli bir süre içinde inceleme konusu olan **hastalığa yakalanma** olasılığı yani insidansı saptanır.

- Prospektif araştırmalardır.

Neden (Etken)

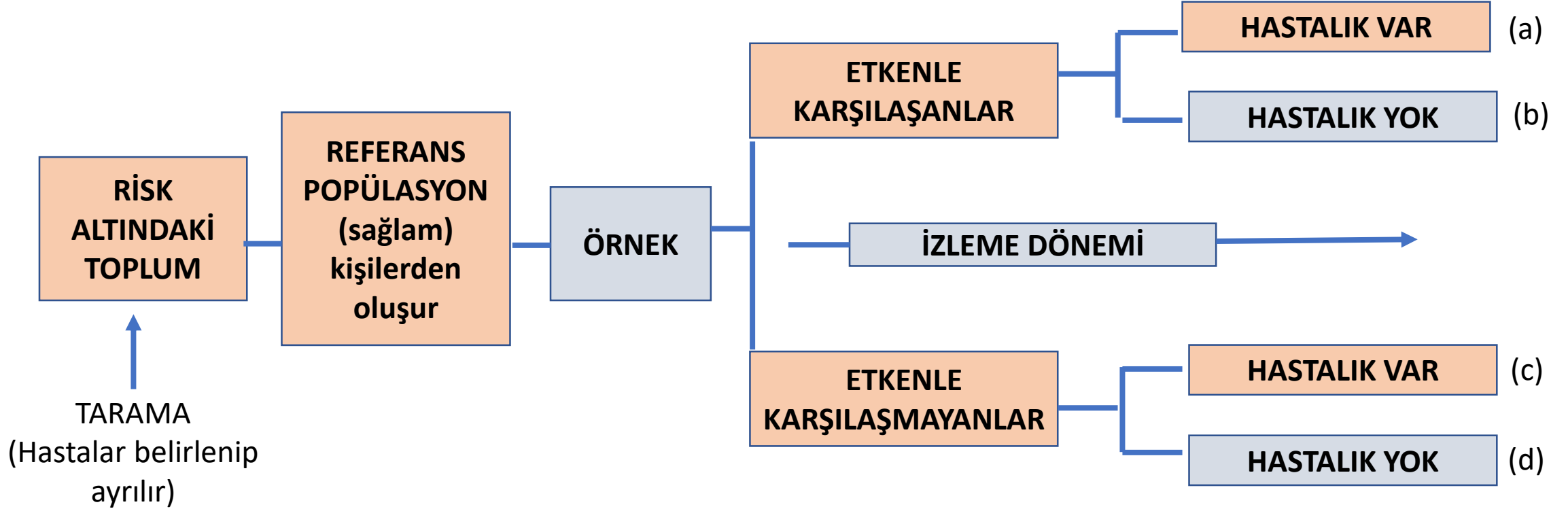
Sonuç (Hastalık)

Prospektif
Araştırma

- Araştırma konusu hastalığa henüz yakalanmamış olanların (sağlamların), etkenle karşılaşıp karşılaşmama durumları, karşılaşanlarda da etkene maruziyet derecesi belirlenir.
- Bu grupların belirli bir süre izlenerek her birisindeki hastalık insidansı belirlenir.

Kohort (Prospektif) Araştırmalar

Araştırmadan Elde Edilen Ölçütler

$$\text{İnsidans Hızı (etkenle karşılaşanlar)} = \frac{a}{a + b} \times k$$

$$\text{İnsidans Hızı (etkenle karşılaşmayanlar)} = \frac{c}{c + d} \times k$$

$$\text{Rölatif Risk} = \frac{\text{İnsidans (etken +)}}{\text{İnsidans (etken -)}}$$

$$\text{Atfedilen Risk} = \text{İnsidans (etken +)} - \text{İnsidans (etken -)}$$

$$\text{Korunabilirlik Hızı} = \frac{\text{İnsidans (etken +)} - \text{İnsidans (etken -)}}{\text{İnsidans (etken +)}} \times 100$$

- **İnsidans Hızı:** araştırma kapsamın alınan tüm «sağlam» kişiler paydayı, bunlar arasından izleme süresi içinde **hastalığa yakalananlar (yeni vakalar)** da paydayı oluşturur.
- k katsayısı incelenen hastalığın boyutlarına göre 100, 1000, 10 000, 100 000 olabilir. İnsidans yüksek ise küçük, insidans düşük ise büyük katsayı kullanılır.

- **Rölatif Risk (R.R):** Etkenle karşılaşan grubun insidans hızının, etkenle karşılaşmayan grubun insidans hızına bölünmesiyle elde edilen bir orandır.

$$\text{Rölatif Risk} = \frac{\text{insidans (etken +)}}{\text{insidans (etken -)}}$$

- **Rölatif Riskin Güven Aralığı:** İlişkinin istatistiki olarak anlamlı olup olmadığının belirlenebilmesi için belirtilmesi gerekir.
- «1» değerini içeriyorsa , bu risk istatistiki olarak önemli değildir, neden- sonuç ilişkisinin var olduğunu göstermez.

- **Atfedilen Risk (A.R.):** Etyolojik rolü araştırılan etken ortadan kaldırılabilirse zaman içinde insidansın ne olacağı, ne kadar kişinin bu hastalığa yakalanmaktan veya ölümden korunabileceğini gösterir.

$$\text{Atfedilen Risk} = \text{İnsidans (etken +)} - \text{insidans (etken -)}$$

- **Korunabilirlik Hızı:** Etkene yönelik koruyucu önlem alındığı takdirde etkenle karşılaşan 100 vakadan ne kadarının korunabileceği saptanır.

$$\text{Korunabilirlik Hızı} = \frac{\text{İnsidans (etken +)} - \text{insidans (etken -)}}{\text{İnsidans (etken +)}} \times 100$$

- **Doz-Cevap İlişkisi:** Herhangi bir hastalığın etyolojisinde rolü olduğu düşünölen bir etkenin en az düzeyden başlayarak artan miktarlarının , hastalığa yakalanma olasılığını (insidansını) artırıp artırmadığını belirleyen bir incelemedir.

- Kohort araştırmaları kendi içerisinde iki gruba ayrılır;
- 1. **Prospektif Kohort Araştırmaları:** İleriye dönük izleme yapılan araştırmalardır.
- 2. **Retrospektif Kohort Araştırmaları:** Kayıtlardan geriye dönük izlemeler yapılan araştırmalardır.
- İki yaklaşım birlikte kullanılabilir;

Belirlenmiş olan kohort, bir süre kayıtlardaki bilgileri ile retrospektif olarak izlenir, daha sonra bu kohorttan sağ kalan/bulunabilenler ileriye dönük biçimde izlenebilir.

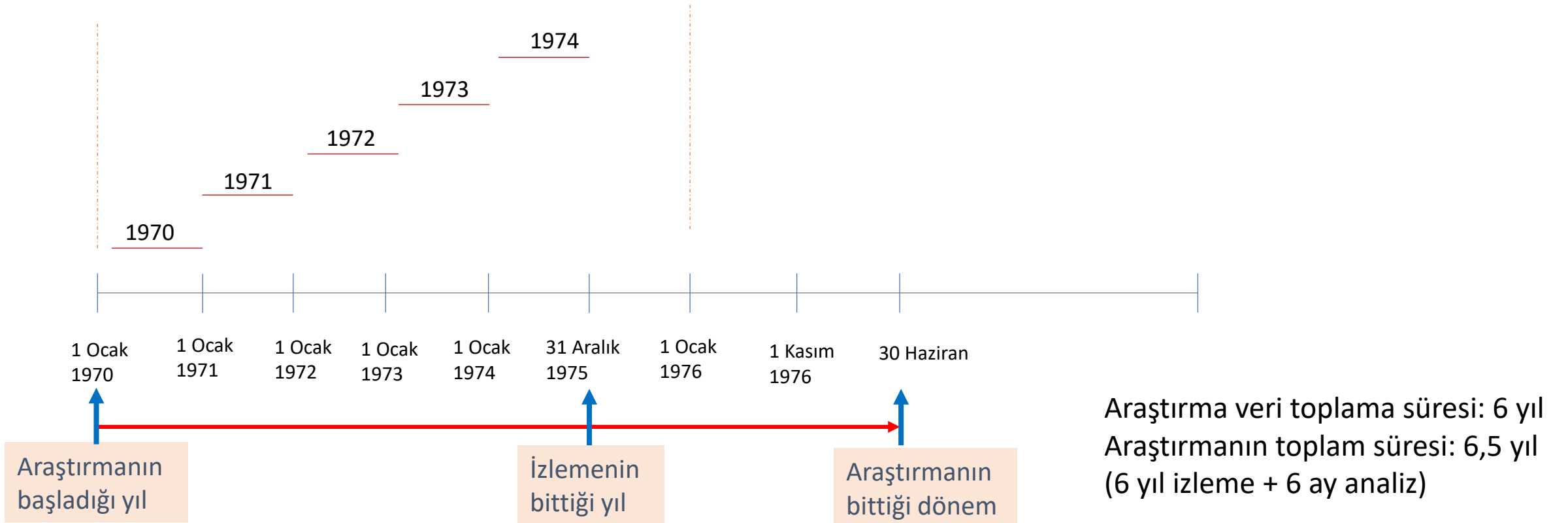
Prospektif Kohort Araştırması

(5 Yıllık Doğum Kohordunda Bebek Ölümleri)

SONUÇ:

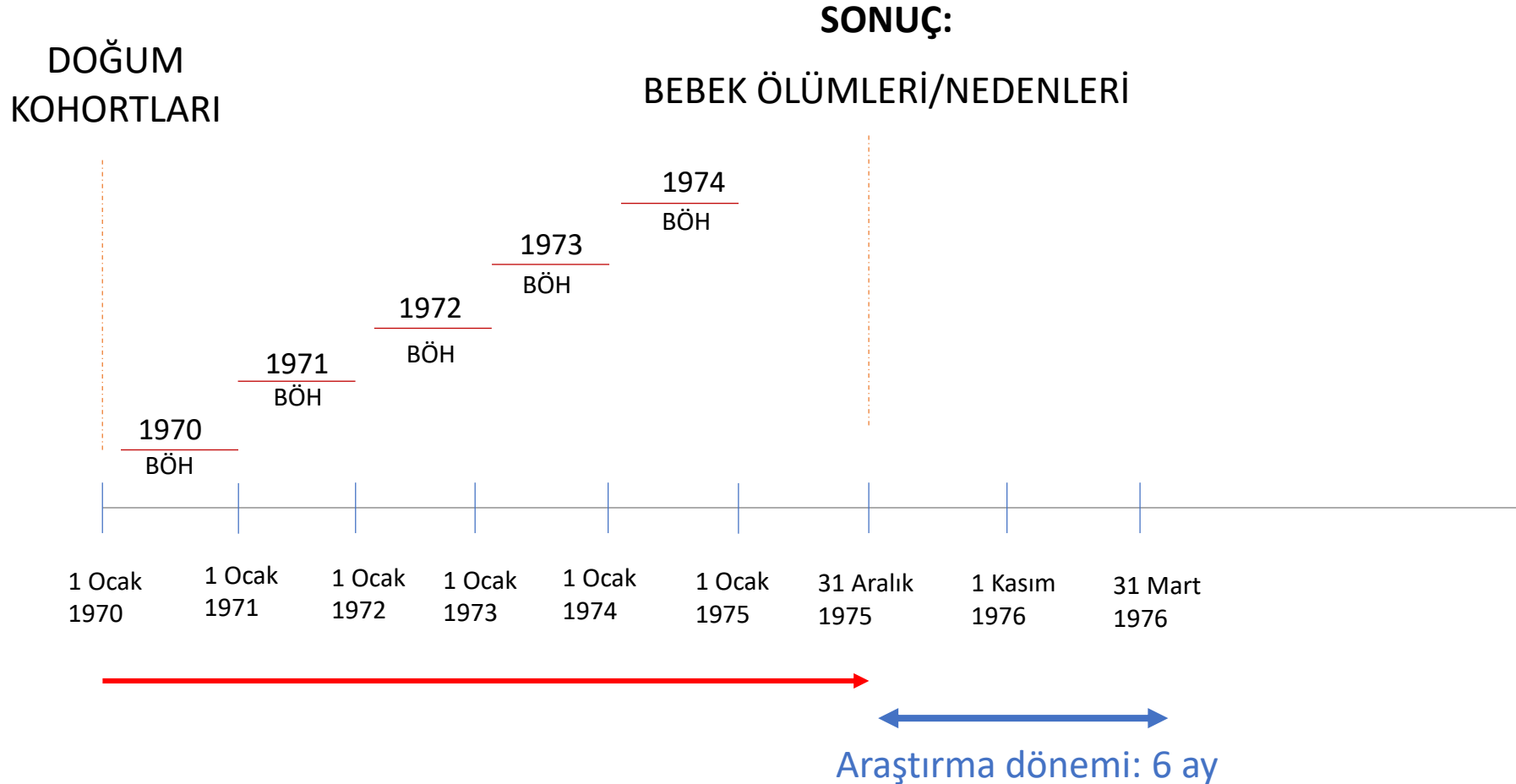
DOĞUM
KOHORTLARI

BEBEK ÖLÜMLERİ/NEDENLERİ

Retrospektif Kohort Araştırması

(Bebek Ölümlerinin Boyutu ve Mediko-sosyal Nedenlerinin Retrospektif Kohort Yöntemiyle İncelenmesi)

Kohort Araştırmalarının Avantajları

- Kohort araştırmaları analitik araştırmalar içinde neden-sonuç (hastalık) ilişkisini belirlemede **en güvenilir yöntemdir.**
- En büyük avantajları herhangi bir hastalığa yakalanma veya bir olayla karşılaşma olasılıklarının risklerinin (**insidans**) hesaplanmasıdır.

- Araştırma kapsamındaki kohortlar nitelik ve nicelik yönünden yeterli izlenirse elde edilen **sonuçlar tarafsız ve güvenilir**dir.
- Toplumda oldukça **sık görülen**, etkenle karşılaştıktan sonra bir hastalığa yakalanma için gereken sürenin (**latent dönemi**) **çok uzun olmadığı hastalıkların** etiyolojilerinin araştırılmasında **en uygun yöntem**dir.

Kohort Araştırmalarının Dezavantajları

- Zaman, personel ve maliyet yönlerinden çok pahalı araştırmalardır.
- Retrospektif kohort araştırmalarında kayıt bilgilerinin eksik ve hatalı olması sonuçları olumsuz etkiler.
- Araştırma kohortlarının zaman içinde azalması, çeşitli nedenlerle araştırmayı terketmeler olabilmektedir.
- Araştırmaya ilginin azalması sadece katılanlar için değil, araştırma ekibi için de söz konusu olabilir.

- Prospektif veya retrospektif izleme süresi uzadıkça neden-sonuç ilişkilerinin dikkate alınmayan **başka faktörlerle etkilenme** olasılığı ortaya çıkar.
- İnsidansı düşük ve latent dönemi uzun hastalık etyolojilerinin araştırılmasında **büyük kohort grupları araştırmaya dahil edilir**. Bu durum dezavantajları arttırmaktadır.

Kaynaklar

- Güven Tezcan S, Temel Epidemiyoloji, Hipokrat Kitabevi, 2017

TEŐEKKÜRLER